

Beste vrienden!

Het heeft lang geduurd voordat u een nieuwe nieuwsbrief van ons ontving, te lang!

Waarvoor onze excuses. Maar we hebben niet stil gezeten! Als het om rondleidingen en huwelijken ging was het een druk jaar.

Veel belangstelling, met in toenemende mate uit zowel het lager als het voortgezet onderwijs. Dat is geweldig! De belangstelling tijdens de vaste open dagen (elk tweede weekend in de maand) liep terug, maar het bezoekersaantal was er per saldo niet minder om. Rondleidingen op aanvraag zijn en blijven een succes en elke keer zijn ze weer anders. Soms is er onder de bezoekers iemand die schoorvoetend toegeeft eindelijk 'thuis' te komen, een andere keer ontstaan er direct bij aanvang al levendige discussies over joodse rituelen en symbolen. Maar vooral ook veel vragen, soms van praktische, een andere keer van principiële aard.

Vragen die allemaal gesteld mogen worden en waarop wel een maar niet altijd het antwoord te geven is. Verderop in deze Nieuwsbrief beschrijft Annelies Tanis, een van onze rondleiders, hierover.

Zoals gezegd is het geen stil jaar geweest. Afgezien van onze eigen bezigheden en beslommingen zijn er weer heel wat uurtjes aan de Dijkssynagoge besteed. Ook de joodse gemeente, Majiem BeSasson, die ook in deze Nieuwsbrief van zich laat horen, is, als vaste gebruiker van het gebouw, aanwezig geweest op vrijdagavond of zaterdagochtenden en tijdens de Joodse feestdagen.

In het najaar is er achter de synagoge een soeka, een loofhut, gebouwd en eind december is het Chanoekafeest gevierd, het lichtfeest, dat herinnert aan de herinwijding van de Tempel ten tijde van de Makkabeëen. Een feest dat in meerdere opzichten vandaag de dag actueel is. Want wist u dat in die tijd, de tijd van het Hellenisme, de loyaliteit aan de koning afgeleid werd aan de bereidheid de eigen voorschriften niet langer te houden? Ofwel het verbod op het bestuderen van de Tora en het in acht nemen van de sjabbat en de spijswetten?

RONDLEIDING – ERVARING VAN EEN VRIJWILLIGER

Een aantal jaren geleden kwam ik voor het eerst in aanraking met de Dijkssynagoge. Tegen de tijd dat de synagoge in oktober 2003 heringewijd zou worden las ik in verschillende kranten de oproep: vrijwilligers gevraagd. Nodig waren o.a. schoonmakers, gidsen, tuinmannen, klusjesmannen, mensen die de bibliotheek op poten wilden zetten enz. enz.

Ik begon met schoonmaakwerkzaamheden, maar al snel werd ik betrokken bij het geven van rondleidingen. Dat deed ik toen nog niet alleen, Jansje 't Jong was vanaf het eerste uur mijn compagnon. Nooit geweten dat het Jodendom zo boeiend was. Meestal vertel ik eerst een stukje geschiedenis over de Joden in de Alblasserwaard, met daaraan gekoppeld de geschiedenis van de Dijkssynagoge.

Daarna vertel ik wat een synagoge nu eigenlijk is, wanneer de eerste ontstaan zijn en wat erin gebeurt. Aan de hand van wat er in het gebouw te zien is vertel ik o.a. over de Aron HaKodesj, de heilige Ark met de Torarollen, het eeuwig licht, de bima en de vrouwengalerij. Met behulp van de leskoffer vertel ik

NIEUWSBRIEF JANUARI 2009 DE DIJKSYNAGOGE

Dit zou het begin van het einde van het Jodendom geweest zijn, indien zij er niet geweest waren, die de moed hadden zich toch aan de geboden te houden. Een moed die uiteindelijk er ook toe leidde dat men in opstand kwam, wat onvermijdelijk was.

In deze nieuwsbrief verder onder meer aandacht voor onze tuin, die dankzij de vrijwilligers uitstekend onderhouden wordt, en aandacht voor het trouwen in de synagoge.

Voor wat betreft het komende jaar heeft het bestuur een aantal voornemens. Aan het gebouw zullen wat werkzaamheden plaatsvinden, maar daarvan hopen we dat de overlast tot een minimum beperkt blijft. Verder zijn wij in overleg met andere organisaties om de mogelijkheden te bezien samen wat in ons gebouw te organiseren. Voor het najaar is het plan van de bouw van de soeka een project te maken.

Een project waarbij wij de vrijwilligers maar ook u willen betrekken om samen te leren en te genieten. Maar ook om er exclusief educatieve doelen mee te dienen door scholen en andere groepen juist in de periode dat de soeka er zal staan, in ons midden uit te nodigen. Voor deze en andere activiteiten en nieuws adviseren wij u regelmatig onze website te raadplegen: www.dijkssynagoge.nl

Veel leesplezier,
Het Stichtingsbestuur.

een en ander over de gebedsmantel, de sjofar en de keppel. Natuurlijk kunnen er ook vragen gesteld worden door de bezoekers, b.v. over de spijswetten of over de feesten. Van die mogelijkheid wordt veel gebruik gemaakt. Naarmate ik me meer in het Jodendom verdiep lukt het me ook steeds beter om die vragen te beantwoorden.

De synagoge heeft ook een onderhuis. Daar gebruiken we meestal een kopje koffie met koosjere cake. Hier woonde vroeger de sjammas (koster). Op de plek waar ooit de bedsteden waren, bevindt zich nu een bibliotheek. Daarnaast zijn er aan verschillende deurposten meezot te zien. Maar wat in het onderhuis vooral de aandacht trekt is het mikwe, het rituele bad. In de expositieruimte kunnen de bezoekers de namen lezen van de Sliedrechtse Joden, die in de Tweede Wereldoorlog zijn vermoord.

Ook zijn er foto's te zien van de synagoge van voor en na de restauratie. En dan is er natuurlijk de tuin met planten o.a. uit Israël.

Welke groepen komen er zoal? Vrouwenverenigingen, bijbelstudiegroepen, historische verenigingen, mannenverenigin-

gen, personeelsverenigingen, mensen die een familiereünie, een zusterdag of een vriendendag organiseren, enz.

Al met al is er in de synagoge genoeg te horen en te zien om van een bezoek een gezellige en leerzame bijeenkomst te maken.

Annelies Tanis, vrijwilliger

DE DIJKSYNAGOGGE

STICHTING SYNAGOGGE
SLIEDRECHT-HARDINXVELD - GIESSENDAM

TROUWEN IN DE DIJKSYNAGOGGE

De Dijk synagoge is in de eerste plaats een gebedshuis. Maar dit bedehuis is 'onder voorwaarde' ingewijd. D.w.z. dat ander gebruik van de ruimte onder voorwaarde toegestaan is.

Zo kan het gebeuren, dat de synagoge regelmatig ingericht wordt en dienst doet als bijzondere trouwzaal. Een trouwzaal waar een burgerlijk huwelijk of geregistreerd partnerschap voltrokken kan worden.

Een bijzondere voltrekking

In 2008 is de synagoge meerdere malen voor een (burgerlijk) huwelijk ter beschikking gesteld dan in de jaren ervoor. In toenemende mate weten mensen, ook van buiten Sliedrecht, dit unieke gebouw te vinden. Daarmee worden meerdere doelen gediend. Gemakkelijk komt men dus over de drempel van dit gebouw wat immers ook cultureel erfgoed is. Anderzijds levert de prijs die

betaald wordt een bijdrage aan de exploitatie.

Een van de plechtigheden die afgelopen jaar voltrokken werd betrof Wil Vilters en Leny de Paus. Voor hen was 5 september 2008 een bijzondere dag in meer dan een opzicht.

Want Leny de Paus is geboren in het onderhuis van de Dijk synagoge. (Ten tijde van haar geboorte werd het onderhuis vanwege de woningnood verhuurd aan niet-joodse families). In haar jonge jaren heeft ze er gewoond. Daarna waren zij en haar familie er decennia lang niet meer geweest, omdat er niet meer in gewoond werd.

Tijdens het Chanoekafeest in 1997 toen het oude pand aan de Stichting overgedragen werd, was de familie de Paus nog vertegenwoordigd, maar daarna is men er niet meer geweest. Het riep veel herinneringen op, ook bij haar zussen die van de partij waren en eveneens in het onderhuis geboren zijn.

Volk neergestreken in Synagogetuin

De synagogetuin heeft zich het afgelopen jaar opnieuw uitbundig ontwikkeld. Daar is nu in de winter niet zoveel van te zien, maar het is toch het vermelden waard. Onze tuin geniet inmiddels landelijke bekendheid en daar mogen we best trots op zijn. Misschien voor de kenner niet zo verrassend, want de tuin heeft veel te bieden. U vindt er planten en struiken die ook in Israël te vinden zijn, planten en struiken die ook genoemd worden in de bijbel en die een verhaal hebben. Mooi om te weten hoe dat er dan uitziet en bijzonder dat het in dit klimaat overleeft. Er zijn dan ook mensen die van ver komen, enkel en alleen om onze tuin te zien. Is dat niet geweldig?

Hoewel niet alles geschikt is om onze koude winters te overleven, komen we heel ver met overleven in kassen. Elk jaar is het weer gelukt hiervoor een geschikte

plaats te vinden hoewel dat dit jaar niet meeviel omdat de planten steeds groter worden. Dit jaar heeft onze tuinman Johan Crezee onderdak gevonden bij firma Jungheim in Ottoland, en daar zijn we blij mee. Bedankt firma Jungheim, zonder jullie zouden veel kostbare planten verloren gaan.

Weet u wat ook zo bijzonder is aan onze plantentuin? Sinds begin juli staat er een bijenkast achter in de tuin. Met z'n duizenden hebben ze een plekje gevonden tussen de laurierstruiken. Op zonnige dagen trokken ze er massaal op uit om bepak met stuifmeel en nectar terug te keren. Is het beloofde land immers niet een land "dat overvloeit van melk en honing?" Daar hoort dan haast vanzelfsprekend een bijenvolk bij. Een plaatselijke imker stond graag een kast af om het plaatje van de tuin compleet te maken. Het betreft een uitermate vriendelijk (Oost-Europees) bijenras. De bijen laten de bezoekers die ze vriendelijk benaderen met rust; geen reden om in paniek te raken dus!

Deze winter werken we aan een bescheiden catalogus. Deze vertelt iets over de planten, waar u ze in de tuin kunt vinden, wat hun eigenschappen zijn. Maar ook wat de Hebreeuwse naam ervoor is en waar we ze in de bijbel tegenkomen. Dat alleen maakt een bezoek aan onze

synagoge de moeite waard. Mogen wij u in het voorjaar weer verwelkomen in onze tuin?

SECRETARIAAT/CULTURELE ZAKEN

Rondleidingen, lezingen, tentoonstellingen etc.

tel: 0184-411527 of 06-23650201
Website: www.dijksynagoge.nl
e-mail: info@dijksynagoge.nl

Donateur: U bent al donateur voor 25 euro per jaar. U ontvangt dan onze nieuwsbrief.

Donateursadministratie: Pergolesilaan 20 - 3055 SK Rotterdam
Bankrekeningnummer: 39.93.06.587
t.n.v. Stichting Synagoge Sliedrecht

OPEN DAGEN EN BIBLIOTHEEK

De Dijksynagoge – Rivierdijk 51 – 3361 AE Sliedrecht, is elk tweede weekend van de maand van 14.00 uur – 16.00 uur vrij toegankelijk voor publiek. De openingstijden van de bibliotheek zijn gelijk aan die van de open dagen, zodat meer publiek in de gelegenheid is de bibliotheek te bezoeken. Voor de bibliotheek hebben wij nog een hele vracht boeken te selecteren en in te schrijven. Vrijwilligers hiervoor zijn welkom. Te zijner tijd zullen we ook weer een moment van verkoop van tweedehands boeken organiseren wat al eens eerder succesvol plaatsgevonden heeft. Raadpleeg ook hiervoor onze website.

De data voor de open dagen zijn:

14 en 15 februari • 14 en 15 maart

11 en 12 april • 9 en 10 mei • 13 en 14 juni

11 en 12 juli • 8 en 9 en 10 augustus

Naast deze openstelling voor publiek, waarbij u ook ons gebouw kunt bezichtigen, bestaat de mogelijkheid tot een wat diepgaander contact tijdens een rondleiding van een van onze vrijwilligers. Zij geven zowel kleine als grote groepen, schoolklassen etc. een kijkje in de sjoel en kunnen hun verhaal aanpassen aan specifieke vragen en interesses. Voor informatie kunt u contact opnemen met mw. G. Zijlstra, tel: 0184-411527 of een e-mail sturen aan: info@dijksynagoge.nl

Beste mensen,

Na een periode van stilte, waarbij druk bezig zijn geweest met allerhande zaken, zijn wij in het najaar weer gestart met de diensten in de sjoel.

Na de Hoge Feestdagen hebben wij een soeka gebouwd achter de sjoel in de tuin. In de soeka hadden wij de traditioneel geworden kiddoesj, waarbij Awraham HaLevy e.e.a. over Soekot heeft verteld. Het was wel wat winderig maar daardoor niet minder stemmig.

Eind december vierden wij de laatste dag van het Chanoekafeest in sjoel. Chanoeka, het verhaal van religieuze en nationale vrijheid, van het behoud van identiteit, van de weinigen die in opstand kwamen tegen de velen. Het feest van licht en wonderen. Een van de wonderen deze avond was de pasgeboren kleine Sarah, dochter van Yvar en Marijel en zusje van Ruben. Een lief, klein meisje dat de hele avond rustig lag te slapen in ieders armen. Baroech Haba!

Op een grote tafel had ieder zijn Chanoekia geplaatst, naast de hele grote, die we als sjoel cadeau hebben gekregen van Ruth en Abel de Jong bij hun vertrek naar Israel. Het was een prachtig gezicht, al die brandende kaarsen, als een lichtbakken in de duisternis.

In deze Nieuwsbrief vindt u ook de lijst met data van de komende diensten/feesten dit jaar.

Tevens een stukje over minjan. Naast de feestdagen houden wij eens per maand een dienst, de komende periode ook

twee maal Kabbalat sjabbat in sjoel. Op sjabbat vinden we het fijn als er minje is, daarom doen wij hierbij een dringend beroep op u, vooral op het mannelijk gezelschap. Na de dienst is er altijd kiddoesj met lekker eten en drinken!

We hopen u de komende diensten in sjoel te ontmoeten!

Bestuur Majiem beSasson

TOE BISJWAT SEIDER

Op 9 februari a.s. valt dit jaar Toe Bisjwat, het Nieuwjaar van de Bomen. Toe Bisjwat wordt in Israel gevierd met het planten van bomen door schoolklassen.

Jarenlang hebben wij als Dijksynagoge ook bomen geplant, noten- en moerbeibomen in de gehele Alblasserwaard. Bomen planten doen we nu - na 10 jaar bomenplanten – niet meer, maar in de zomer maken wij wel altijd een ronde langs alle bomen om te zien hoe ze er bij staan.

Graag vertel ik nu wat over een ander (uit de Kabbala) gebruik tijdens Toe Bisjwat, n.l. de Toe Bisjwat Seider. Er wordt niet echt beschreven hoe Toe Bisjwat gevierd dient te worden, maar in de 16^e eeuw creëerden een groep Kabbalisten de Toe Bisjwat Seider. Het eten van verschillende soorten fruit

en noten was doordrenkt van symboliek.

Net als met Pesach worden er 4 glazen wijn geserveerd tijdens de Seider, echter bij de Toe Bisjwat Seider, is de kleur van elk glas wijn verschillend. Het eerste glas is geheel witte wijn, het tweede glas is voor het grootste deel wit met een klein beetje rode wijn vermengd, het derde glas is voor het grootste deel rood met een klein beetje witte wijn en het vierde glas is geheel gevuld met rode wijn.

Fruit dat tijdens de Seider wordt gebruikt symboliseert 4 werelden (vergelijk met Pesach: 4 zonen, 4 vragen).

De werelden (dimensies) zijn: **Assiya** = handeling, de concrete, fysieke wereld, vertegenwoordigt onze wereld, de eerste soort fruit van deze Seider heeft een oneetbare schil, b.v. noten. **Yetzirah** = formatie, de wereld van vorming, dit soort fruit en noten zijn eetbaar van de buitenkant, maar hebben een pit binnin,

zoals b.v. perziken. **Beriah** = creatie, de wereld van de schepping, voor de derde gang van de Seider heeft u fruit en noten nodig die geheel eetbaar zijn, van buiten en van binnen, zoals appels en bessen. 4. Ten slotte **Atzilut**: emanatie, de wereld van de geest, het vierde en laatste deel van de seider.

De Kabbalisten stelden dat Atzilut van een zo hoog level was en zo zuiver dat er geen fruit of noten bestonden, die dit konden symboliseren. (Bij de Pesach Seider is dit het punt waarop de maaltijd wordt geserveerd).

Dus, op 9 februari a.s. zullen sommigen van ons een boom planten, sommigen zullen fruit eten (speciaal fruit en noten die groeien in Israel), sommigen zullen aanzitten aan een Toe Bisjwat Seider en weer anderen hebben die dag een goed excuus om een aantal nieuwe recepten uit te proberen, waar fruit en noten in verwerkt zijn.

מים בשון

Orthodox Onafhankelijke Joodse Gemeente Sliedrecht

MINJAN

In zijn uitermate leerzaam boek: "Hoe een rabbijn de bijbel leest", vertelt Jonathan Magonet de volgende anekdote over zijn oude orthodoxe synagoge in Zuid-Londen.

"Op een Grote Verzoendag, de heiligste en plechtigste dag van de Joodse kalender waarop iedereen naar de sjoel komt maar autorijden net als op sjabbat verboden is, stuurde de politie een boodschap naar de rabbijn. Ze zaten met een probleem. Het scheen dat de hele Brixton High Road geblokkeerd was met auto's, die overal geparkeerd stonden, terwijl de parkeerplaats van de synagoge waar ze hoorden te staan helemaal leeg was. Had de rabbijn hier een verklaring voor en kon hij er iets aan doen?"

Natuurlijk had hij geen verklaring voor deze klassieke hypocrisie, waarbij je de auto om de hoek parkeert om net te doen alsof je niet hebt gereden. Maar zo'n verhaal werpt wel licht op de paradoxen van een traditie die overhoop ligt met zichzelf en de omringende wereld".

We haasten ons erbij te vertellen dat het woord 'hypocrisie' door Magonet gehanteerd is. Wie zijn wij trouwens om dit waardeoordeel te vellen. De anekdote doet me ook denken aan hetgeen mw. Bloeme Evers een tijd geleden in het NIW schreef over haar eigen synagoge. Daar vroeg men niet aan elkaar hoe men naar sjoel was gekomen.

In onze eigen Dijkssynagoge hebben we natuurlijk ook met die paradoxen te maken waar Magonet het over heeft. Op één van die paradoxen, minjan, zullen we kort nader ingaan.

In de dagen voorafgaand aan een sjabbesdienst belt een groepje mannen van de Dijkssynagoge de overige mannen op of ze naar de sjoeldienst willen komen. Naast het graag hebben van zoveel mogelijk mensen in sjoel is het doel, het aantal van 10 Joodse mannen, het vereiste aantal voor de dienst, waar we kaddiesj kunnen zeggen en waar we uit de Torarol kunnen lezen met de daarbij behorende oproep aan Kohén, Leviet en de rest van Jisraël. Een indrukwekkend moment tijdens de dienst.

Maar met het halen van minjan ontstaat voor onze kleine kille, net als bij veel andere Joodse gemeenten in de mediene, het probleem. Soms blijven we op 9 mannen steken. Als dan de bel klingelt, kijken we verwachtingsvol naar de deur, wie er binnenkomt. Ook gebeurt het dat we vooraf al weten, dat er geen minje zal zijn.

Sjoeldiensten:

Hier volgen de data voor de komende diensten:

23 januari	Kabbalat sjabbat + Kiddoesj en maaltijd, aanvang: 19.00 uur
21 februari	Sjabbatochtenddienst, aanvang: 09.30 uur + Kiddoesj
9 maart	Poeriem in Breda, (Schoolstraat 16)
21 maart	Sjabbatochtenddienst, aanvang 09.30 uur + Kiddoesj
8 april	Eerste Seideravond, begin jomtov: 20.10 uur
25 april	Sjabbatochtenddienst, aanvang: 09.30 uur + Kiddoesj

De vraag ontstaat dan, wat doen we? Er zijn stemmen opgegaan om in zo'n geval de dienst maar niet door te laten gaan, belangrijke onderdelen kunnen immers niet plaatsvinden. Ook voor de mannen die wel gekomen zijn is het niet leuk, ze hebben hun best gedaan om te komen.

Dit stuk is bedoeld als appèl om de diensten wel doorgang te laten vinden. Ook zonder minjan willen we ons tot HaSjem richten in gebed. Wat ook belangrijk is is dat we de kinderen de warmte van de dienst aanbieden, de traditie aan hen blijven doorgeven. Tijdens de Chanoekaviering waren er 14 kinderen en jongvolwassenen in de sjoel. Hun stemmen, hun vragen (waarom dit, waarom niet, wat is dat?) en de antwoorden van onze chazzen Awraham HaLevy zijn voor de kinderen, maar ook voor ons belangrijk.

Daarom: bellende mannen, wees niet teleurgesteld als ondanks het bellen we geen minje hebben, je bent nooit voor niets gekomen. Een samenzijn in sjoel is altijd waardevol.

Bestuur Majiem beSasson

Rabbi Korshak, een jonge Amerikaanse rabbijn hield erg veel van golfen. Hij speelde het zo vaak als hij kon met andere leden van zijn kille. Echter, sinds hij rabbijn was, had hij niet meer zoveel tijd om zich aan deze sport te wijden. Dus op een zonnige sjabbesmorgen, na sjachariet, had hij zo'n zin in een partijtje, dat hij G'd smeekte hem te vergeven, dat hij de sjabbeswetten brak. Hij pakte z'n golfspullen en reed 40 km verderop, daar zou zeker niemand hem herkennen.

In de hemel keek Moshe op de aarde en observeerde het doen en laten van de mensen, plotseling sprong hij op: "G'd", riep hij, "kijk eens naar de aarde, bedriegen mijn ogen mij... daar Eeuwige, onder die wolken, dat is rabbi Korshak en hij speelt golf, op uw heilige sjabbat!" "Oy vey", zuchtte G'd. "Wat een vergrijp", riep Moshe, "een rabbijn nog wel, hoe gaat u hem straffen?!"

"Ik zal hem een lesje leren", zuchtte G'd en Hij zette Zijn handen aan Zijn mond, net toen rabbi Korshak naar de tweede hole ging. De Almachtige blies een krachtige, kosmische :Wooosh!, die rabbi Korshak's golfbal ving midden in de lucht, tilde de bal 300 meter op, liet 'm rond een boom draaien, stuurde 'm over een beekje, maakte een miraculeuze parabol om uiteindelijk een 'hole in one' te maken!

Moshe staarde verwilderd naar G'd: "Noemt U dát een straf, Eeuwige?!"

"Mmh", glimlachte G'd, "aan wie kan hij het vertellen?"....

Uit: The JOYs of Yiddish, Leo Rosten

12 mei	Lag ba'Omer, aanvang: vanaf 19.00 uur
23 mei	Sjabbatochtenddienst, 09.30 uur onder voorbehoud, als Bram dan in Israel is, is er samenkomst + maaltijd
20 juni	Sjabbatochtenddienst, 09.30 uur + Kiddoesj
28 augustus	Kabbalat sjabbat, 19.30 uur + Kiddoesj en maaltijd
19 september	Rosh HaShana (in dijkssynagoge)
27 september	Kol Nidrei in Breda (Schoolstraat 16)
28 september	Jom Kippoer in Breda
3 oktober	Soekot in dijkssynagoge, aanvang: 09.30 uur

Diensten zijn altijd onder voorbehoud, bezoek ook de website.